

Проф. др Харис Дајч
Ванредни професор
Одељење за историју
Филозофски факултет
Универзитет у Београду

Рецензија научне монографије проф. др Милоша Ђорђевића „Немачки поглед на Србију у 18. веку“

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Нишу, именован сам за рецензента научне монографије „Немачки поглед на Србију у 18. веку“, аутора проф. др Милоша Ђорђевића.

Тема којом се бави монографија има изузетан значај како у расветљавању историјских догађаја на подручју данашње Србије, тако и за проучавање штампе, путописне литературе, савремених списа и изворних издања на немачком језику у 18. веку. Многобројни историјски догађаји 18. века представљали су прекретницу у међународним односима европских сила у којима је европски југоисток био предмет интересовања дворских кругова у Бечу. Династија Хабзбург је у ратовима са Османским царством преузела ореол одбране хришћанства од најезде Турака у којима је територија Србије била поприште великих битака. Да би се јавно мњење обавештавало о ратним приликама било је неопходно најпре упознавање политичког система, етничке и верске структуре, најважнијих места, трговачких путева, као и историјских чињеница о некадашњим средњевековним хришћанским државама на тлу балканског полуострва. Ови аспекти су обрађени у првом поглављу монографије у којем је аутор користио многобројне објављене путописе, географске приказе делова света и посебно Подунавља као најважније пловне реке. Неопходно је истаћи важност појединих, до данас незабележених гледишта немачких путника кроз Србију, који расветљавају одређене друштвене и економске односе.

У поглављима који прате ратове Хабзбуршког и Отоманског царства, аутор предочава податке из ратних извештаја о царској војсци приликом опсаде Београда (1717. и 1789), Ужица и Ниша (1737). Медијско представљање ратне кампање имало је велики значај за хабзбуршки кредибилитет у немачким земљама, креирајући политички образац јавног мњења у служби бечког двора. У доказивању оваквих намера, аутор је

ставио акценат на издања у којима доминира глорификација принца Еугена Савојског и његова ратна умешност.

Узимајући у обзир велику пропраћеност штампаних издања о феномену вампира у српским селима Кисиљево и Медвеђа, аутор се с правом определио да анализира извештаје администрације и кључне научне ставове у посебном поглављу монографије. Аутор напомиње да је велико интересовање врха државе само била иницијална каписла да немачка публика са великим одушевљем дочека издања о „историји људских крвопија“. Указујући на значај ове теме која је попримила европске оквире, аутор је анализирао аргументе најважнијих немачких писаца. На овај начин аутор овим поглављима даје и значајан допринос етнографији и показује своју дисциплинарност.

Неопходно је напоменути да је аутор користио необјављену архивску грађу из великог броја фондова, поред објављене грађе, своје истраживање је заокржио путописима, мемоарима, картама, плановима, цртежима и осталом грађом неопходном за свеобухватно истраживање и визуелне представа читаоцу. Његово познавање теме и динамике развоја *немачких погледа* према југоисточној Европи, тиме и територији коју су насељавали Србије, је био неопходни предуслов да одговори на истраживачке изазове приликом писања ове научне монографије.

Монографија *Немачки поглед на Србију у 18. веку* представља значајан допринос домаћој, регионалној и европској историографији на тему која до данас није свеобухватно обрађена. Са задовољством препоручујем Наставно-научном већу Филозофског факултета у Нишу објављивање ове монографије.

Београд, 19.05.2023.

Проф. др Харис Дајч